

Letters in de lucht

Eerste druk, september 2012
© 2012 Sepha de Leeuw

Cover: Giulio Bartolomei
Fotografie: Elsbeth de Leeuw

ISBN: 978-90-484-2578-5
NUR: 344

Uitgever: Free Musketeers, Zoetermeer
www.freemusketeers.nl

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de directe of indirecte gevolgen hiervan.

Niets uit deze uitgave mag zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever worden openbaar gemaakt of veeleelvoudigd, waaronder begrepen het reproduceren door middel van druk, offset, fotokopie of microfilm of in enige digitale, elektronische, optische of andere vorm of (en dit geldt zonodig in aanvulling op het auteursrecht) het reproduceren (I) ten behoeve van een onderneming, organisatie of instelling of (II) voor eigen oefening, studie of gebruik welk(e) niet strikt privé van aard is.

Sepha de Leeuw
Letters
in de lucht

VOOR GERRIT

TANTE BEER

Ik zou niet weten hoe ik met mijn verhaal moet beginnen, ik die niet gewend ben in het middelpunt van de belangstelling te staan. Maar zojuist luisterde ik naar het Requiem van Gabriel Fauré. Ik heb de cd cadeau gekregen en ik dacht dat ik in staat was die nu te beluisteren. Maar bij het Pie Jesu stortte ik in en vlogen de emoties me zo naar de strot dat ik weer een pilletje moest innemen om mijn hart te bedaren. Op de tast heb ik toen de cd-speler uitgezet.

Eigenlijk wist ik de hele nacht al dat het mis zou gaan, dat ik op het punt stond te breken, dat ik niet meer de moed kon opbrengen om met al mijn leugens en teleurstellingen verder te leven. En nu ik wat bedaard ben, mijn hart weer min of meer normaal klopt, schrijf ik deze zinnen.

Maar zoals ik al zei: ik weet niet hoe ik moet beginnen.

Misschien is het maar het beste dat ik mezelf voorstel. Dan weet u in ieder geval met wie u te doen hebt. Het heeft ook het voordeel dat ik u langzaam aan mijn uiterlijk kan laten wennen. Uit ervaring weet ik dat menigeen onwillekeurig terugdeinst bij een eerste persoonlijk contact. Met mijn lengte van een meter viereennegentig en een gewicht van bijna honderdzestig kilo kom ik als een onneembaar bergmassief over. En hoe minzaam en vredelievend ik ook probeer te kijken, de dreiging die van mijn gestalte uitgaat, kan ik niet wegnemen. Men noemt mij niet voor niets tante Beer.

Die naam gaf de dochter van Herman me toen ze me voor het eerst zag. Ik heb het haar aanvankelijk niet kwalijk genomen. Lilith was nog een kind, niet eens een kleuter en zo'n klein wezentje heeft doorgaans niet de bedoeling opzettelijk te kwetsen. Alhoewel ik achteraf mijn twijfels heb. Wie Lilith goed kent, moet wel tot de conclusie komen dat er veel kwaadaardigheid in haar schuilt. Van kleins af aan. Ik weet er alles van. Maar tot mijn troost kan ik zeggen dat ze met mij nooit heeft kunnen uithalen wat ze met anderen uithaalde. Dat denk ik tenminste. De achterdocht waarmee ik van nature niet behept ben,

won het al snel van haar bedrieglijke betovering. Nee, je moet van goeden huize komen om mij een rad voor ogen te draaien. En Lilith komt niet van goeden huize. Integendeel. Ik trouwens ook niet.

Bijna drieënveertig jaar geleden werd ik als Martha Vermeer onder de rook van Nijmegen aan de Waal geboren. Mijn vader had er een café, meer een kroeg dan een nette gelegenheid waar je bij het woord café misschien onwillekeurig aan denkt. Schippers kwamen er, over-spelige stelletjes die onder tafel stiekem aan elkaar zaten te friemelen, kaarters die zich elders niet meer konden vertonen wegens nooit betaalde speelschulden en vooral studenten die na een avondje zuipen in de Waal sprongen en stinkend naar rotte vis en afgewerkte olie door mijn vader en de kaarters er weer uit werden getrokken. Als die tenminste nog nuchter en daartoe in staat waren. En als de drenkeling piemelnaakt en op zijn laatste krachten de oever bereikte, steeg er een brullend gejuich op waarna de schorre kelen weer gesmeerd moesten worden.

Nee, de zaak van mijn vader was geen café zoals ik al zei, maar een kroeg, een ordinaire gore kroeg.

Vooraf in de zomer kwam je daar al snel achter. De spaarzame wandelaars die zich 's zomers in de kroeg waagden, en zeker niet met kinderen, werden doorgaans niet vriendelijk ontvangen. Omdat mijn vader altijd aan een tafeltje zat te kaarten, wisten de vreemdelingen niet bij wie ze iets konden bestellen. En dat zouden ze ook nooit te weten komen. In onze kroeg heerste een sfeer zoals in een Turks café. Daar moet je als vrouw ook eerst bijna aan de vloer vastgroeien voordat je in de gaten krijgt dat je eigenlijk niet welkom bent. Het lukte mijn vader zonder moeite dat ongenode gasten duidelijk te maken. Daar, in onze kroeg aan de Waal, had net volk niets te zoeken.

Hoe het in de tijd van mijn moeder in de kroeg toeging, kan ik niet zeggen. Bewust heb ik haar nooit gekend. Ze moet een goed mens zijn geweest. Heel vaag herinner ik me lieve woordjes en een zacht lijf waar ik tegenaan lag. Die herinneringen kunnen onjuist zijn, kunnen misschien ontstaan zijn uit het verlangen naar een lieve stem en een warm lichaam. Wie zal het zeggen.

In ieder geval doet het mij geen kwaad als ik blijf geloven in een korte moederlijke liefde en u staat die liefde ook niet in de weg voor de geloofwaardigheid van mijn verhaal.

Mijn moeder stierf nog voor mijn eerste verjaardag. Ze viel voorover in de Hoover, toen ze op het punt stond met een houten tang er een laken uit te halen. Een acute hartstilstand.

Mijn vader schijnt van haar gehouden te hebben, in ieder geval is hij nooit meer hertrouwd, of heeft hij een relatie gehad. Een van zijn standaarduitdrukkingen was: 'Voor mij hoeft een nieuw Hoovertje niet meer'. Als kind piekerde ik me suf wat hij daarmee bedoelde. Totdat ik erachter kwam dat een Hoover een wasmachine met een bovenlader was en mijn moeder er dood in viel toen ze dat laken uit de wasmachine viste. Het zal je maar gebeuren. Tot op de dag van vandaag heb ik een hekel aan wasmachines en nadat ik stinkend rijk was geworden, heb ik meteen de was de deur uit gedaan. Af en toe moet je familietradities overboord gooien. Want ook mijn vader is aan een hartfalen gestorven. Bij hem was het defect niet aangeboren maar veroorzaakt door onbehoorlijke hoeveelheden onverzadigde vetzuren, overgewicht en sigaretten. Dan moet je niet raar opkijken als je op een dag onderuit in een fauteuil gevonden wordt.

Maar ik laat hem nog even leven. Ik kan niet alles tegelijk vertellen. Voorlopig wil hij nog even aan de kaarttafel blijven klaverjassen en toepen, zijn glaasjes jenever drinken terwijl hij een paar frikadellen naar binnen werkt, aan zijn shagje trekken en de as op de grond aftikken.

Mijn vader was geen slechte vent. Ook geen goede vent. Gewoon een vader die vergat dat hij een kind had. Hij heeft me te eten gegeven en onderdak geboden. En me alle vrijheid gegund die een kind zich maar kan wensen. Alhoewel gunnen een overdreven term is. Hij leidde zijn eigen ongezonde leven en liet mij aan mezelf over. Al heel vroeg besliste ik zelf wanneer ik at en naar bed ging en wanneer naar school. En omdat ik met een rotvaart uit de kleren groeide en geen wallen onder mijn ogen kreeg, zou je kunnen concluderen dat mijn jeugd probleemloos is verlopen. In ieder geval niet traumatisch. Als

je nooit echt jong bent geweest, kun je ook geen traumatische jeugd hebben gehad. Dat lijkt me logisch.

U zult mij dan ook nooit horen klagen over alles wat ik vroeger te kort zou zijn gekomen. Ik ben gewend mijn eigen verantwoordelijkheid te dragen en, al zeg ik het zelf, daar ben ik goed in.

Bijvoorbeeld hoe ik met mijn schoolcarrière ben omgegaan. Omdat na de lagere school niemand erop lette of ik wel of niet in de klas aanwezig was en de leerplichtambtenaar misschien nog uitgevonden moest worden, bepaalde ik zelf dat er in die periode in de kroeg meer te leren viel dan in een schoolbank. Dat mag aanmatigend klinken, maar voor mij is dat zo. Het was eerlijk gezegd ook een bevrijding niet meer uitgelachen te worden op school, me niet meer te hoeven schamen voor de vetlagen die ik met een grote spijkerbroek en een wijde trui probeerde te verbergen. In de kroeg had ik daar geen last van. De kerels die er kwamen, waren meer geïnteresseerd in de drank die ik hun bracht dan in mijn lichaamsomvang. En omdat die kerels hoofdzakelijk stamgasten waren, zagen ze nauwelijks dat ik bij iedere consumptie die ik wegbracht, weer een paar gram was aangekomen.

Zo moet het ongeveer gegaan zijn. Althans in mijn geval. Mijn lichaam heeft nooit pauze genomen, heeft mijn maag nooit de rust gegund aan een hongergevoel te wennen. Soms leek het of mijn vader en ik een wedstrijd hielden wie van ons twee de meeste frikadellen op kon, de grootste zak patat, het meeste witbrood met katenspek. En er zijn momenten geweest dat we elkaar over een leeg geschraapt bord beloerden, wie de strijd het eerst zou opgeven zodat de ander nog snel met een vinger de laatste, bijna gestolde, druppels uit de juskom kon vegen. Meestal won hij. Kinderen zijn van nature loyaal aan hun ouders.

Als mijn vader overdag te veel gedronken had, trok hij zich terug in de enige ruimte in huis die voor mij verboden was. Zijn slaapkamer. Er stond een hangkast in, een dressoir, maar geen bed. Hij sliep in een stoel die je tegenwoordig een relaxfauteuil noemt. Het was een vaalbruin geval met een lus aan de zijkant van de zitting. Als je daaraan